

Birokratska vojna proti Jošku Jorasu

»Ali je Slovenija pravna država« je vprašanje, ki ga zelo pogosto izpostavlja naš državljan Joško Joras, ko oblastne strukture enostavno opuščajo pristojnosti naložene po ustavi in zakoni.

Naslednji citat, ki ga bomo uvodoma izpostavili, je nedavna izjava objavljena na družbenem omrežju X doktorja Miha Pogačnika, ki je pomagal pri uskladitvi stališč, pripravi besedila sporazuma o meji v Sporazumu Drnovšek-Račan (v nadaljevanju Sporazum) in zagotavljanju, da so bile predlagane rešitve skladne z mednarodnim pravom (Slika 1). Čeprav dr. Pogačnik neposredno v vsakdanja politična vprašanja ne vstopa več kot aktiven politik, je njegova takratna vloga postala brezčasna. Iz izjave se čuti duh prava med sosednjima državama v splošnem pomenu s poudarkom na gospodarskem sodelovanju med državljani obeh držav. Prav drugi del njegove izjave je močno stereotipno stališče prisotno v vsakdanji govorici na obeh straneh. Namenoma se izogibamo pojmu »državne meje«, ker je slednja še vedno odprto vprašanje.

Opravka imamo s tipičnima izjavama. Hkrati tako ali drugače izpostavljenih konkretnih oseb, ki so bile, ali pa so še neposredno ali posredno vpletene - lahko rečemo tudi v pomenu osebne prizadetosti – v družbeno dogajanje in oblikovanja mnenj glede vprašanja meje med državama. Opisano sožitje sooblikovalca Sporazuma je zgolj navidezno, kajti ne bomo trdili, da je v nadaljevanju opisano problemsko stanje vrh ledene gore, vsekakor pa predstavlja problematično stanje, ki smo mu priča desetletja in desetletja.

Slika 1 - Pogoste izjave političnih predstavnikov

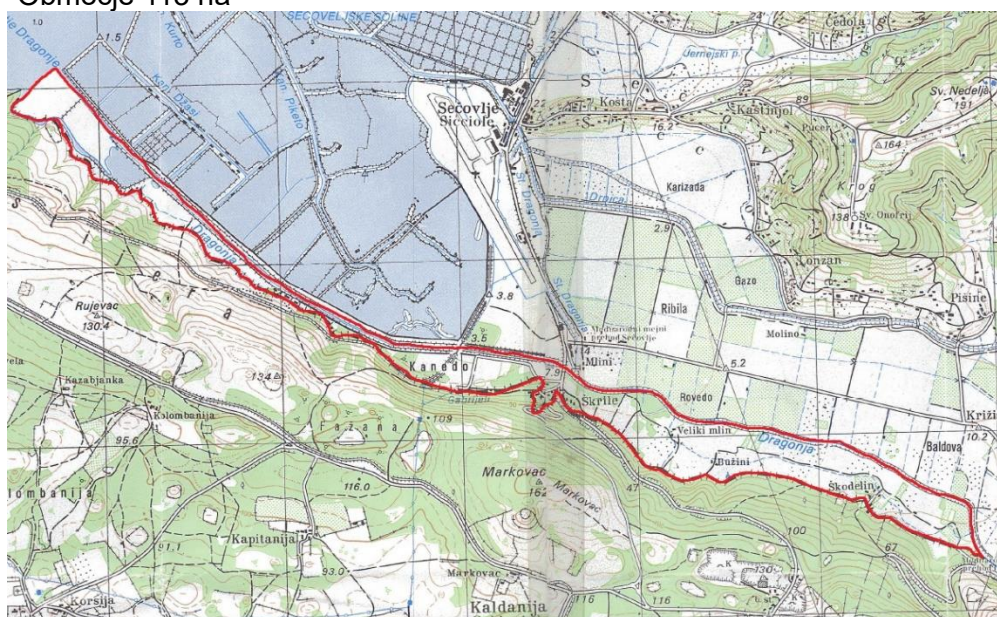
Vir: omrežje X, zajem zaslona

Vsi vemo, da mejno vprašanje ni dokončno rešeno, ker Hrvaška načelno zavrača sprejetje rešitve, ki jo ponuja Arbitražna odločba na dan objave 29. junija 2017 (v nadaljevanju Odločba). Načelno zato, ker se v političnem pomenu opredeljuje, da zanjo Odločba ne velja, čeprav hkrati

z majhnimi koraki uveljavlja svoj interes, ki ni v duhu same Odločbe. Nasprotno se slovenska stran obnaša, kakor da Odločba velja tako na načelni ravni, kakor tudi na konkretni vsakdanji operativni ravni: Pri čemer gre še korake stran od tega, kar bi naj bilo v duhu same Odločbe. Za slovensko stran je Odločba zgolj in samo še predmet vsakdanjih z vidika državnosti nepomembnih vprašanj.

Slika 2 prikazuje območje 113 ha dvojnega katastra in sicer na slovenski strani vodenega kot katastrska občina Sečovlje še iz časov Avstro-Ogrske od okvirno leta 1847 dalje prvotno imenovana Piran III ter na hrvaški strani od leta 1992 dalje območje vodeno kot dopolnjeni del katastrske občine Kaštel. Slednja je bila oblikovana hkrati s katastrsko občino Sečovlje. Zemljevid nazorno pokaže za kakšno območje gre pri teh 113 ha ob zavedanju, da imajo posamezne parcele lahko status zasebnih ali državnih zemljišč.

Slika 2 - Območje 113 ha

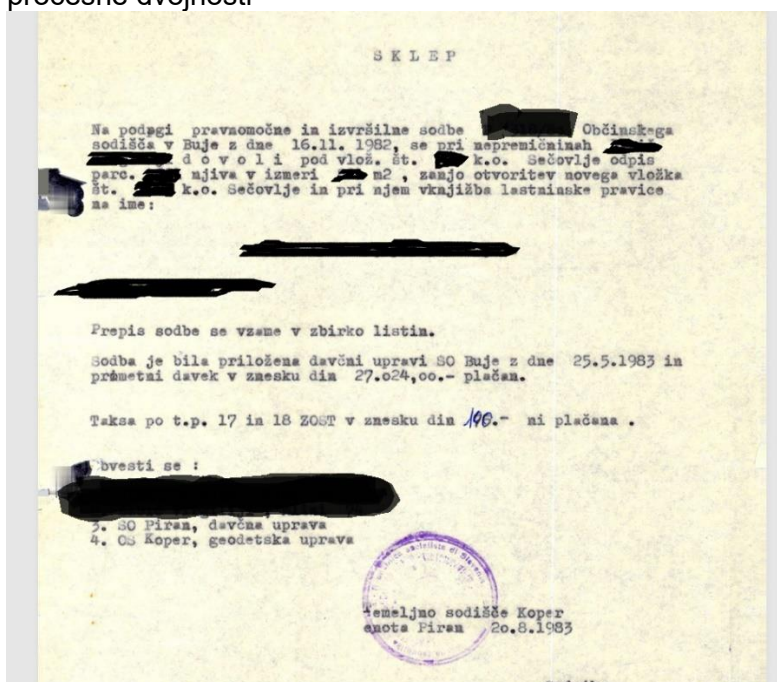
Vir: Priloga 1954 1991 k TUL 192 in 193 k.o. Sečovlje

V nadaljevanju se bomo primeroma z namenom, da pokažemo na problematičnost, osredotočili na nekaj parcel znotraj tega območja, ki jih bomo poimenovali dvojne parcele zaradi dvojnega vodenja v dveh zemljiških knjigah. Na tem mestu jih ne bomo konkretizirali, ker za to ni potrebe. Postavili pa bomo tezo, da je hrvaška stran ponaredila obravnavani del zemljiške knjige. Zakaj ponaredila bo pojasnjeno v nadaljevanju? Na javno vprašanje kje je pravna podlaga za razumevanje, da so dvojne parcele sestavni del upravnega reda Republike Hrvaške je posredovan naslednji odgovor. Z odločbo Rz-1/92 toč. 148 objavljeno v uradnem listu Republike Hrvaške so se dvojne parcele vpisale v hrvaško zemljiško knjigo pri čemer so dobile nove katastrske številke v okviru dopolnjene katastrske občine Kaštel. Podlaga za spremembo katastrske občine in parcelnih števil je v sklepu 0-167/89-7 Občinskega sodišča v Bujah o dedovanju nepremičnin z dne 20. novembra 1989, kjer lastnik dvojnih parcel ni bil niti stranski udeleženec v tem postopku. Postopek sprememb lastništva nad parcelami zaradi dedovanja se je pred Občinskim sodiščem v Bujah navedenega leta vodil z osebno predložitvijo slovenskega zemljiškooknjžnega izpiska iz katastrske občine Sečovlje dveh

italijanskih državljanov. Evidenčna sprememba katarske občine in številke parcel pri (1) spremembi lastništva posledica dedovanja in (2) lastništva nad dvojnimi parcelami pa se je vodila na predlog geodeta z utemeljitvijo, da so nastavljeni novi katastrski operati v letu 1992. Od kod sedaj vemo, da niso vsa zemljišča na območju 113 ha 'opremljena' s takšnim pristopom? Pristopom, ki nima pravne utemeljitve v zakonu o spremembi pristojnosti sodišč. Kako je lahko prihajalo do takšne dvojnosti? Morda je razlog v tem, da je bilo sodišče v Bujah birokratsko bolj odzivno v primerih ugotavljanja zakonitega dedovanja, čeprav se je hkrati moralo zavedati, da nimajo dejanske pristojnosti nad zemljiško knjigo. Namen takšnega vpisovanja pa je evidentiranje pravic, pravna varnost, dostopnost javnosti, podpora gospodarstvu in nenazadnje reševanju sporov. Skratka, lastnikom nepremičnin nudi temelj urejenega nepremičninskega sistema, ki spodbuja stabilnost, preglednost in gospodarsko aktivnost v družbi. Kataster potemtakem ni samo urejeno podatkovno skladišče glede zemljemerskih podatkov o parcelah ampak je tudi pravni kronološki register pravic in samega prometa s parcelami in nepremičnin na teh parcelah. Ne vemo ali je bila italijanskima državljanoma pojasnjena procesna pomanjkljivost, da na podlagi pravnomočnega sklepa občinskega sodišča v Bujah še nimajo zagotovljene prej opisane pravne varnosti. Ne vemo niti ali je bil sklep vpisan v slovensko zemljiško knjigo. Pri čemer se odpira novo vprašanje kako bi naj to bilo oziroma je bilo izvedeno v praksi, ko so bili izdajani sklepi v Bujah? Če je bil razlog za 'obisk' v Bujah hitrejša odzivnost, je za enake primere sodišče v Piranu morda birokratsko zavlačevalo s postopki zavedajoč se tega, da je imelo skozi desetletja in desetletja pristojnost nad zemljiško knjigo, ki se je odražala v daljši časovni kontinuiteti. Izhajajoč iz takšnih objektivnih dejstev je nerazumljiva dvomljivost v lastno pristojnost. Ta pa je bila pod vprašajem zaradi političnih odločitev, ki pa niso bila nikoli pravno utemeljena.

Predno pa pojasnimo politično razsežnost tega pa je smiselno postaviti še naslednjo tezo pri čemer si zamislimo občana z območja 113 ha, ki želi urediti vpis podedovane parcele v zemljiško knjigo pred letom 1991. Po eni razlagi je imel na izbiro in sicer najprej obisk sodišča v Bujah, kjer je dobil pravnomočni sklep o dedovanju s katerim se je napotil v Piran na sodišče, kjer so njemu izdali potrditveni sklep, ki je bil podlaga za vpis v zemljiško knjigo. Po drugi razlagi pa se je napotil takoj na sodišče v Piran, kjer je prav tako dobil pravnomočni sklep za vpis v zemljiško knjigo. V tezi se postavlja vprašanje ali je občan res imel na izbiro kateri postopek bo izbral ali pa je bila izbira zapovedana? Zagotovo lahko rečemo, da je pred letom 1947 imel na razpolago samo drugo izbiro, ker je bilo za tisto območje pristojno samo sodišče v Piranu. Po letu 1947 pa so se sklepi sodišč začeli deliti na prvo in drugi izbiro. Ne vemo kakšna je bila intenziteta skozi čas. Zagotovo pa je prva izbira pridobila na pogostosti po letu 1967, ko so bile zemljiške knjige za Savudrijo in Kaštel odstopljene iz pristojnosti sodišča v Piranu. Slika 3 prikazuje potrditev opisane procesne dvojnosti.

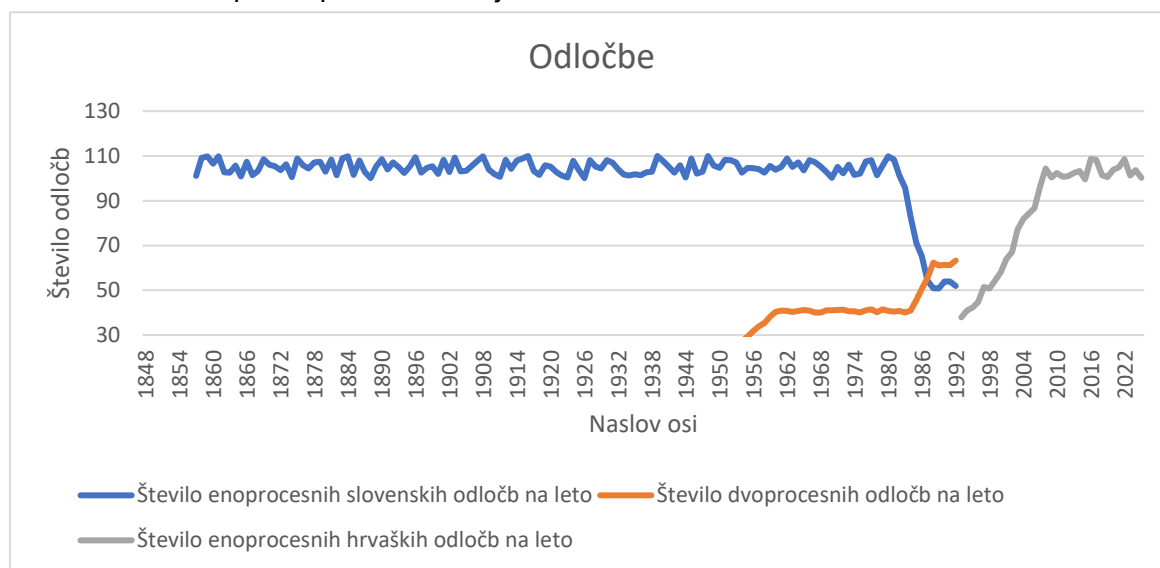
Slika 3 – Primer procesne dvojnosti

Vir: zasebno gradivo

Da bi slikovno ponazorili procesno dvojnost, je bila narejena Slika 4 pri kateri pa je potrebno upoštevati določene predpostavke. Če bi želeli natančneje določiti dejanski obseg procesne dvojnosti, potem bi bilo potrebno vsak zapis v zemljiški knjigi ustrezno kvalificirati. Vseeno pa v informativnem pomenu ob obrazložitvi bralcu ponudi dovolj vpogleda v dogajanje. Najprej je potrebno podati pojasnilo, da se je časovna os razdelila v tri obdobja in sicer 1847 – 1947, 1947 – 1992 in od 1992 dalje. Prvo obdobje predstavlja čas od nastavitve zemljiške knjige do podpisa Pariške mirovne pogodbe, ko obravnavano območje postane sestavni del jugoslovanskega pravnega reda. V tem prvem obdobju je bila vloga sodišča glede ugotovljenih pravic za katere se je smatral vpis v kataster območja 113 ha - kot potreben ali smiseln - dodeljena izključno Piranskemu sodišču. Od leta 1947 do 1992 pa je prihajalo do procesne dvojnosti kot je že bilo pojasnjeno zgoraj. Od leta 1992 dalje pa lahko trdimo, da smo priča poskusov ponovnega vzpostavljanja enojne procesne organiziranosti vendar na način, da bi morala slovenska stran v korist hrvaški strani opustiti do takratne pristojnosti na obravnavanem območju 113 ha.

Slika 4 - Slikovni prikaz procesne dvojnosti

Vir: lastno delo

Natančnejša analiza bi pokazala dejansko število vendar pa je za razumevanje procesne organiziranosti nepomembna točna številka ampak razmerja med eno/dvoprocesnim odločbami na eni strani, v času, ko se območje sooča s prehodom iz enoprocesne v dvoprocesno organiziranost in v času, ko se ponovno vzpostavlja enoprocesna organiziranost vendar pa se je pri tem zamenjala državna pristojnost. V naslednjem odstavku je na kratko podana razlaga kje se skriva možna utemeljitev takšnega ravnanja.

Ker ne vemo kolikšna je bila dejanska pogostost procesne dvojnosti, lahko le izpeljemo hipotetični sklep, da takšni bolj ali manj osamljeni primeri dokazovanja neke sodne prakse, naj bi dobili zakonitost za celotno območje? Ali niso morda opisani primeri samo ustvarjanje nekega javnega mnenja, ki pa ni odraz dejanski resničnosti? Če seveda upoštevamo dejstvo, da je na podlagi slovenskih zemljiškoknjižnih izpiskov, bilo mogoče slednje predložiti »poljubnemu« sodišču. Ko se vprašamo od kod ta nedorečenost, nas pravno-zgodovinska dejstva pripeljejo v leto 1947, ko je bil sprejet sklep STO UL IOLO, ki v 10. členu pravi, da »piransko sodišče ni več pristojno na območju južneje od reke Dragonje« in bi naj hkrati »sodišče v Bujah poslovalo v svojem dosedanjem sodnem območju«, ki pa nikoli do takrat ni bilo do reke Dragonje. Ni odveč opozoriti, da bi se takratni snovalci morali zavedati posledic za državljane svojega »rokohitskega« početja.

Do sedaj smo pogledali posamezen primer pravnega procesa za potrebe vpisa v zemljiško knjigo in pojasnili hipotetični obseg treh vrst pravnih procesov povezanih z zemljiško knjigo. Zato je primerno podati še pojasnila kakšna je bila uradna doktrina glede tega. In predvsem zaradi tega, ker prikazan primer dedovanja ne vsebuje zakonske osnove in podzakonskih predpisov. Javno pojasnilo naj bi namreč vsebovalo zakonodajni okvir, da smemo smatrati v zakonitost izvedenih postopkov. Pri ugotavljanju pravno-procesnih okvirov smo se poskušali poglobiti v vprašanje »poljubnosti izbire pristojnega sodišča« in njihov pravni učinek. V SFRJ je bila zemljiška knjiga kot uradni register nepremičnin v upravljanju pravosodnih organov

posameznih federativnih republik, vendar pa so veljala tudi splošna pravna načela, ki so omogočala medrepubliško pravno sodelovanje. Seveda so obmejna območja in pravna vprašanja med različnimi federativnimi republikami včasih povzročala posebnosti v postopkih. Katere bi lahko bile posebnosti? Morda neurejenost ali ozemeljska nepopolnost zemljiške knjige? Morda prekrivanje dveh zemljiških knjig za isto območje? Morda pa tudi nedorečenost glede ozemeljske pristojnosti posameznih sodišč?

Vpisi lastninske pravice na obmejnih območjih med federativnimi republikami so morali upoštevati nekaj ključnih pravnih pravil:

1. Medrepubliška veljavnost odločb in sklepov: Sklepi oziroma odločbe pristojnih organov v eni federativni republici (npr. v Sloveniji ali Hrvaški) so imeli običajno veljavnost tudi v drugih republikah, vendar so morali biti v skladu z zakonodajo in postopki posamezne republike. To pomeni, da je moral biti v določenih primerih postopek vpisa v zemljiško knjigo v drugi republici izveden na podlagi sklepa, izdan v drugi republici pri čemer je bilo potrebno, da so bile izpolnjene vse formalnosti za vpis v zemljiško knjigo. Takšna uradna razlaga nas pripelje do prvega sklepa, da je bilo 'uzakonjeno' dvo-procesno vodenje zemljiške knjige. Pri čemer je potrebno izpostaviti, da je bil celoten proces zakonit, v kolikor je bil skladen z zakonodajo republike, ki je vodila zemljiško knjigo. To pa nas pripelje do drugega sklepa, da je bila republika kot 'lastnica' zemljiške knjige v celoti suverena pri teh procesih.

2. Vpis na obmejnih območjih: Na območjih, ki so bila obmejna med republikama (npr. med Slovenijo in Hrvaško), je bilo mogoče izvesti vpis v zemljiško knjigo na podlagi odločbe ali sklepa, ki ga je izdal organ v drugi federativni republici. To pa je bilo možno le, če je bila zemljiška knjiga v obeh republikah usklajena in je veljala praksa, da so odločbe z druge federativne republike priznane. Vendar pa so bile potrebne prilagoditve glede na specifične postopke, ki so veljali v posamezni federativni republici. V primeru obravnavanih 113 ha ne moremo govoriti o kakršnikoli usklajenosti, ko pa je bila do leta 1991 zgolj ena zemljiška knjiga za tisto območje. Neusklajenost je nastopila šele v letu 1992.

3. Skladnost z notranjo zakonodajo: Vse to je bilo seveda podrejeno notranji zakonodaji posamezne federativne republike. To pomeni, da če je bila odločba ali sklep v skladu z zakonodajo republike, v kateri je bila izdana, in so bile izpolnjene vse pravne in formalne zahteve, sta lahko odločba ali sklep vplivala na postopek vpisa v zemljiško knjigo tudi v drugi republici. Kljub temu pa je bilo včasih potrebna dodatna potrditev ali preverjanje, da bi se postopek izvedel v skladu z lokalno zakonodajo. Podobno kot v točki 1 je bila 'lastnica' zemljiške knjige suverena v svojih odločitvah.

4. Usklajenost zemljiških knjig: V SFRJ so bile zemljiške knjige v posameznih republikah vodene ločeno, vendar pa so se postopki pogosto usklajevali na ravni zveznih organov, da bi se omogočil nemoten prenos pravic med republikami. Če je bil v nekem primeru sklep izdan v eni republici, je bila potrebna dodatna potrditev ali prilagoditev za vpis v zemljiško knjigo druge republike. Za obmejna območja so bili pogosto določeni posebni postopki za enostavnejše reševanje teh vprašanj. Ker je zvezni organ predstavljal skupno telo skladno z ustavo, je bila republikam vseeno dana zakonodajna pravica po prilagoditvah ali dodatnih prilagoditvah. Morda tudi za to, ker je zemljiška knjiga časovni register pravnih poslov nad nepremičninami in so bile posamezne posebnosti odraz časovne dimenzije obstoja posamezne zemljiške

knjige. Kot vemo sega za obravnavanih 113 ha nastavitve zemljiške knjige predvidoma v leto 1848.

Če zaključimo, je bila doktrina takšna, da je bil možen vpis lastninske pravice na nepremičnini v zemljiško knjigo v Sloveniji na podlagi sklepa, izdanega na Hrvaškem (ali obratno), vendar pod pogojem, če je bil sklep v skladu z zakonodajo in predpisi, 'lastnice' zemljiške knjige. Posamezni postopki pa so lahko vključevali dodatne korake za uskladitev med obema republikama in pristojnimi organi.

Posvetimo se območju 113 ha še nekoliko drugače. Območje 113 ha je morda za marsikoga nezanimivo, saj je precej razpotegnjeno. Da bi pritegnili pozornost, je bila zato narejena primerjava, kjer je za osnovo uporabljen turistični zemljevid države Monako, ki po površini meri 1,95 km². Če površino spornega zemljišča - teh 113 ha - primerjamo s površino Monaka, hitro ugotovimo, da je tega za 58% (Slika 5, rdeče obrobljeno območje). Torej govorimo o precejšnjem kosu slovenskega zemljišča na katerem se poskuša uveljavljati za slovensko stran vsekakor sporni - kot bomo videli v nadaljevanju - dvojni pravni red dveh držav.

Slika 5 - Območje Monaka primerljiv s 113 ha

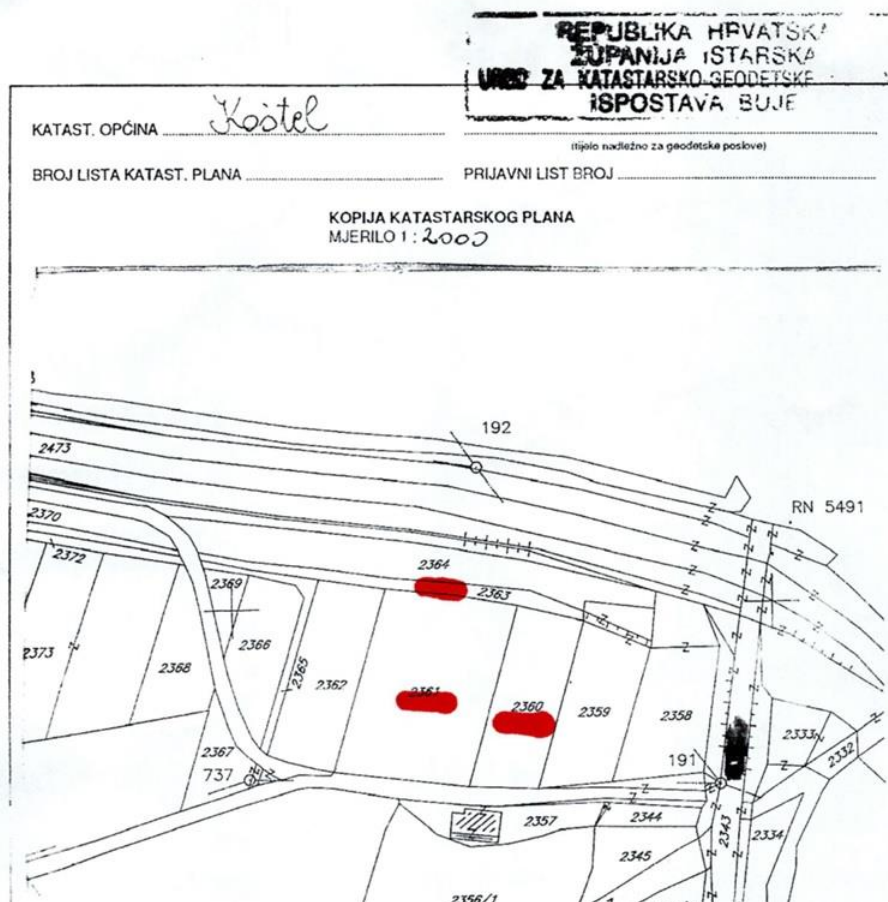
Vir: [Large detailed map of Monaco - Ontheworldmap.com](http://Ontheworldmap.com), lastno delo

Na tem mestu je potrebno jasno in nedvoumno izpostaviti, da že sama Odločba v 770. členu govori zgolj o razmejitvi pri čemer pa gospodarska vprašanja ostajajo odprta v kolikor do njih pride in jih Odločba sama po sebi ne ureja. V omenjenem členu piše: »Arbitražno sodišče se zaveda, da tako določena meja lahko pomeni določene nevšečnosti v praksi za prebivalce manjšega naselja, ki so, kljub temu, da se od leta 1947 nahajajo na hrvaški strani, gospodarsko povezana s slovenskim krajem Sečovlje«. Današnje stanje prava je zdaleč od tega, da bi lahko govorili zgolj o nekakšnih »nevšečnostih za prebivalce teh krajev«.

Čeprav navkljub popolnemu zavračanju Odločbe, pa Hrvaška poskuša uveljavljati sporni pravni red na območju, kjer prebiva Joško Joras. Sporni pravni red Hrvaška uveljavlja s prisilno izselitvijo dne 30. septembra 2021 njegovih premožnih in nepremičnih stvari z zakupnih površin s strani Sklada kmetijskih zemljišč kot upravljavca zemljišč v lasti Republike Slovenije. Proces prisilne izselitve ima začetek v dopisu odvetnika nasprotne strani z dne 29. 2. 2008, ki informira Joško Jorasa, da mora do 30. 3. 2008 odstraniti vse predmete s trditvijo, da je postala

nasprotna stran po mnenju hrvaške oblasti na podlagi zapisnika z dne 13. 2. 2008 zakoniti lastnik zemljišč. Slika 6 prikazuje izsek iz javne dražbe.

Slika 6 - Javna dražba zemljišč

Vir: zasebno gradivo

Površine pa ne bi pripadale hrvaški strani, četudi bi šlo za polno uveljavitev pravil Odločbe, ker Odločba namreč določa samo potek meje in nikakor ni njena naloga, da bi urejala tudi lastninske pravice oziroma razreševala gospodarska vprašanja skladno s 770. členom. Seveda se pri tem ne dotikamo vprašanja pravične razmejnitve z vidika pravice do upravljanja s prostorom zaradi zagotavljanja pravne kontinuitete skozi daljše časovno obdobje. Z vidika pravne kontinuitete bi se namreč moralo glede na Sporazum o arbitraži, upoštevati dvojno pravilo 'po pravu' in 'po pravičnosti'. Prvo se nanaša na mednarodno pravo v širokem besednem pomenu znotraj *infra legem*. Drugo, se nanaša na pravico narodov do samoodločbe v okviru *praeter legem* uveljavljeno od konca 1. svetovne vojne dalje. V mnogočem se zanemarija prvo in se pretirano izpostavlja drugo pravilo zagotovo na škodo Slovenije in njenih interesov.

V nadaljevanju se posvetimo očitku, da se vzpostavlja dvojni pravni red na območju 113 ha. Hrvaška stran razume mejni problem pri Jošku Jorasu na način uveljavljanja pravice do prisilne izselitve na podlagi lastninske pravice, ki jo je po pravni poti pridobila tožeča stran z dvojnimi državljanstvom (Slovenije in Hrvaške) z Republiko Hrvaško. Lastninsko pravico bi si naj

Hrvaška enostransko enostavno pridobila kot že povedano v devetdesetih letih 20. stoletja na podlagi dvojne zemljiške knjige. Nacionalizirala je zemljišča, ki so bila v lasti Republike Slovenije. Republika Hrvaška pa je nato tako pridobljena zemljišča prodala naprej slovenskemu državljanu, kjer se sedaj na podlagi takšnega pravnega posla uveljavlja pravica do prisilne izselitve. To, kar je storila hrvaška stran, ko je prodala zemljišča, bi enako lahko storila tudi Slovenija po letu 1991, da bi odprodala zemljišča zasebnikom. Kaj bi dosegli s to namero? Slovenija bi trdila, da zakonito razpolaga z zemljišči, tako da bi smeli smatrati, da je bil prenos lastništva zakonito narejen. Vendar pa, ker je obstajal dvom v obstoj lastništva, tega ni storila, da ne bi v državne procese vpletala navadne državljane, zato je ubrala boljšo pot in zemljišča ponudila v dolgoročni zakup. Smiselno na tej točki je podati razlago, da obravnava 113 ha in uveljavljanja zakonitega lastništva nad njimi, ni mogoče enačiti z vrnjenimi območji Jugoslaviji po koncu 2. svetovne vojne. Slednja so bila vrnjena skladno s Pariško mirovno pogodbo kot odškodnina za agresijo Italije pred in v času vojne. Medtem, ko so vrnjena območja dodeljena Jugoslaviji predmet razmejitvenega procesa med Slovenijo in Hrvaško po veljavnem pravu, četudi predhodnega nacionaliziranega procesa, saj je slednji bil vsesplošno uveljavljeno pravilo v celotni Jugoslaviji. Razmejitev kot predmet pravnega procesa je potrebno tako razumeti in uveljavljati z upoštevanjem kontinuitete upravnega reda na nižjih inštancah in nikakor ne samega lastništva s prostorom.

Joško Joras na drugi strani poskuša uveljavljati pravico tako, da toži nasprotno stran za motenje posesti s sklicevanjem na zakonito zakupno pogodbo za katero še danes plačuje zakupnino, čeprav Sklad kmetijskih zemljišč, to je potrebno izpostaviti, prejet denar v zadnjih obdobjih zavrača in ga vrača nazaj Joško Jorasu. Predmetni spor je prišel na slovenskih strani preko vseh sodnih inštancc na Ustavno sodišče dne 5. decembra 2023 (2023 12 05 US RS Pritožba Joška Jorasa, enakost pred zakonom 14. člen URS, enako varstvo pravic 22. člen URS in pravica do sodnega varstva 23. člen URS), kjer pa že krepko čez eno leto zadeva stoji in ni kmalu pričakovati končnega razpleta. V kolikor bi do tega prišlo, bi se lahko pritožil na Evropsko sodišče za človekove pravice. Iz pritožbe bi izpostavili osrednje vodilo: »Temeljno vprašanje je, ali je Arbitražna odločba uveljavljena, torej ali je obojestransko stopila v veljavo, ali ne. Za sporne nepremičnine tako mednarodnopravno ni enoznačno jasno, kam spadajo. Zato v konkretnem primeru izjemoma ne moremo govoriti o izključni oziroma izključeni pristojnosti sodišča ene jurisdikcije. Zgolj na podlagi uradnih izpiskov iz hrvaške zemljiške knjige bi obveljalo stališče prvostopenjskega sodišča o tem, da sporni nepremičnini nista več na ozemlju Republike Slovenije, ostaja pa lastninska pravica Republike Slovenije nad njima ter na njeni podlagi zakupna pogodba, ki velja do leta 2047. Sodišče Republike Hrvaške na podlagi slovenskih zemljiškooknjižnih izpiskov o lastništvu Republike Slovenije in zakoniti posesti tožeče stranke na podlagi zakupne pogodbe, prav gotovo ne bi odločalo, saj gre za motenje posesti slovenskemu državljanu na slovenski zemlji.

Dokler to dejstvo ni razčiščeno na mednarodni ravni, prebivalci na ozemljih, ki prehajajo na ozemlje druge države, preprosto ne vedo in tudi ne morejo vedeti, katera država nosi sodno jurisdikcijo nad tem ozemljem. Tožeča stranka, Joško Joras, je pred vložitvijo tožbe na motenje posesti pred slovenskim sodiščem postopal na enak način, kot je pred arbitražno rzsodbo,

saj je tudi iz vseh javnih medijev (med drugim tudi govor predsednika republike Boruta Pahorja) moč razumeti, da arbitražni sporazum ni uveljavljen. Še več, Republika Slovenija je 13. julija 2018 vložila tožbo proti Republiki Hrvaški zaradi neizpolnjevanja obveznosti na podlagi 259. člena Pogodbe o delovanju EU, saj je želela (sicer na napačnem naslovu) sodno pripraviti Republiko Hrvaško do formalno pravnega priznanja rzsodbe in s tem tudi doseči potrditev o veljavnosti sporazuma o arbitraži med njima. Zaradi nepristojnosti sodišča se postopek ni izvedel, vendar pa je sodišče pozvalo državi podpisnici k novemu načinu dokončne razrešitve spora. Takšno lingvistično pojmovanje Sodišča EU potrjuje stališče tožeče stranke, da je med državama meja še vedno sporna.

V kolikor bi tožeča stranka tožbo zaradi motenja posesti vložila pred hrvaškim sodiščem, bi se hrvaško sodišče prav tako lahko izreklo za nepristojno, saj arbitražnega sporazuma Republika Hrvaška ne sprejema in ozemlja, specifično nepremičnine z ID znaki: parcela 2632 3970 in parcela 2632 2973, po arbitražnem sporazumu ni prevzelo v svoje državno ozemlje, kot tudi ni predalo svojega ozemlja Republiki Sloveniji, kjer bi to po arbitražnem sporazumu morala storiti. Kako je s pravnega vidika razumeti razlago sodišč prve in druge stopnje, da bi Hrvaško Sodišče lahko odločalo o sporu o motenju posesti na nepremičninah, katerih lastništvo in zakup se dokazujeta na podlagi izpiskov slovenske zemljiške knjige?«

Ni odveč izpostaviti tudi, da oba pravna reda, tako hrvaški kot slovenski, poznata sodno zaščito v smislu posesornega in petitornega spora (33. in 34. člen Stvarnopravnega zakonika in 22. člen Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima; ter 99. člen Stvarnopravnega zakonika in 166. člen Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima). Viri občega prava tako postanejo del mednarodnega prava. Ni pa med njima hierarhije. Pri čemer je posesorni pravni spor načeloma hitrejši in enostavnejši, ki bi moral izhajati iz podpisa zakupne pogodbe iz leta 2002, medtem ko se petitorni spor utemeljuje na podlagi pravnega lastništva med Slovenijo in Hrvaško nad zemljišči, kar pa zahteva daljši čas zaradi ugotavljanja pravnega naslova. Slednje pa kot smo že uvodoma izpostavili ni bil predmet arbitražnega postopka.

Da je potrebno gospodarsko rabo zemljišč, ločevati od upravne pristojnosti izhaja tudi iz tega, da si lahko zamislimo tudi obratni proces, ko država nacionalizira premoženje svojih državljanov, ki imajo v lasti tudi zemljišča v tujini, s katerimi postane država neposredni lastnik zemljišč v tujini vendar z gostujočo zakonodajo. Podobno velja za zaplembo zaradi neplačila davkov ipd.

Zakaj je slovenska stran do hrvaške strani tako servilna, da pomaga vročati sodne pozive Joško Jorasu? Hrvaška gre celo tako daleč, da prizna, ko gre za vročanje sodnih spisov, obstoj slovenskega naslova Sečovlje 1, čeprav hkrati trdi, da je njegov pravi hrvaški naslov Škrilje 73a. V zadnjih korakih te mednarodne sodne farse je celo tožeča stran dosegla vpis zaznambe (prepoved odtujitve) v hrvaško zemljiško knjigo nad nepremičninami v lasti Joška Jorasa zaradi zahteve za izplačilo stroškov prisilne izselitve.

Vprašati se moramo kakšne so lahko posledice, če Hrvaška uveljavi svoj pravni interes? Če si je dovolila enkrat, da je ponaredila, mileje rečeno podvojila uradne listine, kar zemljiška knjiga vsekakor je, pomeni, da lahko v bližnji prihodnosti »pripravi« še kakšno zgodovinsko sporno izhodišče, da utemelji nadaljnje korake proti severu. Njen strateški končni cilj je polovica Piranskega zaliva. Zavedati se moramo, da Hrvaška poskuša uveljaviti sporni pravni interes po osamosvojitvi obeh nekdanjih republik na podlagi konkretnega primera. Tako bi bil proces prisilne izselitve - v kolikor bi do zaključka prišlo - za Hrvaško primer nesporne jurisdikcije na območju katastrski občine Sečovelj na območju velikem 113 ha. Dobili bi precedenčni primer, ki bi vzpostavil nove standarde ob tihem pristanku (lat. *tacit*) slovenske strani. Že v dopisu dne 31. 1. 2005 naslovljenega na Joška Jorasa, Sečovlje 1, Piran s strani Ministrstva za zunanje zadeve je bila podana informacija s katero se naslovljenca informira, da je zunanje ministrstvo RS izrazilo pričakovanja, da se bo hrvaška stran izogibala vsakršnih dejanj, ki bi vodila v enostransko interpretacijo poteka meje (Slika 7). Izpostaviti je potrebno, da se z zakupom zemljišč ne spreminja namembnost zemljišč. Z uveljavljeno prisilno izselitvijo pa bo omogočena tudi sprememba namembnosti zemljišč. Ob raznih neuradnih izjavah o napovedih izgradenj raznih golf in tenis igriščih ipd to sploh ni izključeno pri čemer pa meja sploh še ni dokončno obojestransko potrjena.

Slika 7 - Vprašanje konkludentnosti

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE
Minister

Ljubljana, 31.1.2005

2JV 48 | 2.02.2005 202B

Cenjeni gospod Joras,

kot Vam je znano, je Vlada Republike Slovenije dne 21.12.2000 sprejela sklep, da se bodo organi Republike Slovenije - ne glede na nekatere incidentne situacije - v skladu z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije glede miroljubnega reševanja odprtih vprašanj in v skladu z dogovori o izogibanju incidentom vzdržali ukrepov, ki bi utegnili odložiti ali onemogočiti sporazumno reševanje vprašanja razmejitve.

Ozemlje, na katerem se med drugim nahaja tudi Vaša hiša, je po naših informacijah del državnega ozemlja Republike Slovenije. V skladu s stališčem Republike Slovenije postavitev mejne kontrolne točke Sečovlje/Plovonija ne prejudicira bodočega poteka državne meje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Prav tako je bilo hrvaški strani večkrat izraženo pričakovanje, da se bo Republika Hrvaška vzdrževala enostranskih konkludentnih dejanj, ki bi prejudicirala potek meddržavne meje, ter da se bo izogibala povzročanju incidentov na obmejnem območju.

Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije bo v okviru svojih pristojnosti in možnosti tudi v prihodnje storilo vse, kar je potrebno za zaščito slovenskih državljanov v tujini, ne glede na to, v katero državo potujejo.

S spoštovanjem,

dr. Dimitrij Rupel

Vir: zasebno gradivo

Morda kdo pomisli, da je problem Joško Joras, ker - kot pravi »ne pristaja na etnično čiščenje Slovencev s strani slovenske uradne politike« -, saj zavrača preselitev stalnega bivališča na mejno nesporna zemljišča v notranjost države. Nikakor. Pritrditi je potrebno njegovim trditvam. Proces preselitve na eni strani je potrebno popolnoma ločevati od procesa motenja posesti ali prisilne izselitve na drugi strani, saj praktično nimata nič skupnega. Seveda pa zaključen proces prisilne izselitve pomeni hkrati tudi ukiniti pravico za slovenske državljane gospodariti na do tedaj slovenskih kmetijskih zemljiščih. Gospodariti s prostorom pa je ključnega pomena za obstoj. Mnenja, ki nasprotujejo njegovim trditvam, da gre za etnično čiščenje, ne upoštevajo, da bi do prisilne izselitve vseeno prišlo ob njeni pravnomočnosti s hrvaške strani. Vendar pa bi bila izselitev še vedno nezakonita prav na podlagi nezakonito pridobljenega prvotnega lastništva. Izpostaviti je potrebno, da mora biti proces ugotavljanja zakonitega lastništva najprej zaključen šele potem lahko delamo nadaljnje zaključke o upravičenosti prisilne izselitve.

Ali ni potemtakem njegovo vprašanje glede pravne države popolnoma umestno? Ob vseh arbitrarnih in nerazumnih pravnih odločitvah - katerim smo priča v zadnjem času -, deluje fraza zelo obrabljena in oguljena? Pravni red v katerem živimo v času in prostoru tako lahko označimo, da vse temelji na besedi »praviloma«. Slednje pa lahko opišemo kot zadnji stadij birokratizacije.

Kakšna bi bila možna kratkoročna rešitev nastale situacije?

1. Predvsem bi morali uveljaviti enostranski moratorij. To je naloga politike, vlade in državnega zbora. Zamrznitev stanja bi morali uveljaviti že tisti trenutek, ko je bilo jasno, da Odločba ne bo postala pravno veljavna. Danes je Hrvaška storila nekaj nadaljnjih korakov v smeri uveljavljanja svojega pogleda na celotno problematiko.
2. Pričakovanja so, da bo v relativno kratkem času Ustavno sodišče RS prisodilo v prid pritožbenika in pripoznalo motenje posesti kot edini ustrezen zaključek. Na podlagi takšnega sklepa bo potrebno seznaniti hrvaško stran, da je prisilna izselitev nezakonita, in posledično tudi vsakršna zaznamba v hrvaški zemljiški knjigi nezakonita.
3. Sklad kmetijskih zemljišč mora začeti nazaj sprejemati terjatve po obstoječi zakupni pogodbi in ne sme zavračati plačila pogodbene stranke Joška Jorasa.
4. Pravosodje mora ustaviti vsakršne procesne aktivnosti, ki vključujejo in podpirajo posredno ali neposredno interese hrvaške strani v postopku zoper Joška Jorasa glede njegovih državljanskih pravic.
5. Angažirati bi bilo potrebno ustrezne državne organe, ki poskrbijo za digitalizacijo vsega razpoložljivega pisnega gradiva na enem mestu. To bi bilo pomagalo tako pri poznejšem utemeljevanju naših zahtev, kakor tudi v študijsko-učne namene in nazadnje gre za dokumente nekega obdobja v slovenski zgodovini.

Zaključimo lahko, da Slovenska stran nezavedno s svojo uradno politiko zavestno asistira hrvaškim interesom.

In čisto za konec še informacija, da je avtor na temo arbitraže izdal dve publikaciji:

- Pravična razmejitev med Slovenijo in Hrvaško na območju Svobodnega tržaškega ozemlja, Celje 2020 in
- Pozabljeni temelji arbitražnega postopka, Celje 2024.

Celje, 14. 4. 2025

Danijel Navodnik